

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

t.a.v staatssecretaris mevrouw J. Klijnsma

Postbus 90801

2509 LV DEN HAAG

Verzonden per mail

Ferm
in-pensioenen

Procesrealisten

Datum 16 augustus 2015

Betreft Reactie consultatie Wet op variabele pensioenuitkering

Geachte mevrouw Klijnsma,

Met interesse hebben wij uw conceptwetsvoorstel gelezen. In uw consultatie vraagt u reactie op het gehele wetsvoorstel, maar vooral op de verdeling van de risico's bij pensionering. Met dit document reageren wij op het gedane wetsvoorstel door middel van aanbevelingen.

Ferm-in-pensioenen is een consultancy organisatie die een structurele bijdrage levert aan het realiseren van een meer eenvoudige, beheersbare en consumeerbare pensioenuitvoering in Nederland. Wij doen dit met als bagage een jarenlange ervaring met en specialistische kennis van pensioenprocessen en -systemen bij verschillende uitvoeringsorganisaties.

Het Kabinet wil met de nieuwe wetgeving deelnemers met een premie- of kapitaalovereenkomst mogelijkheden bieden op de pensioeningangsdatum, zodat de deelnemer op dat moment voor de hoogte van zijn pensioen niet afhankelijk is van de stand van de rente. In plaats van een vaste levenslange uitkering biedt de nieuwe wet de mogelijkheid om een variabele pensioenuitkering te ontvangen vanaf pensionering.

Ferm-in-pensioenen is positief over het initiatief om met nieuwe wetgeving meer keuzevrijheid te introduceren voor de deelnemers. Meer flexibiliteit en keuzevrijheid is in lijn met de ontwikkelingen en trends vanuit de maatschappij. Het wetsvoorstel maakt de deelnemer minder afhankelijk van de momentopname bij pensioneren. We moeten er echter wel voor waken dat het systeem rondom pensionering niet te complex wordt. De premieovereenkomst behelst op dit moment een redelijk eenvoudige pensioenregeling. Het zou jammer zijn als dit door aanpassing van de wet niet meer het geval zou zijn.

Aanbevelingen op de wet variabele pensioenuitkeringen

Ferm
in-pensioenen

Procesrealisten

Naar onze mening zou de wetsaanpassing niet het pensioenproduct inhoudelijk vorm moeten geven, maar slechts randvoorwaarden moeten scheppen voor meer keuzevrijheid voor het pensioen. Met de gegeven randvoorwaarden kunnen de pensioenuitvoerders bijbehorende pensioenproducten ontwikkelen. De wetgever zou wel de communicatie naar de deelnemer moeten reguleren zodat deze simpel, helder en duidelijk is.

Met vriendelijke groet,

Ferm-in-pensioenen bv

Wattbaan 51-8 | 3439 ML | Nieuwegein

T 085 – 273 23 01

M 06 - 5172 30 58 |

E b.de.leijster@ferm-in-pensioenen.nl

W www.ferm-in-pensioenen.nl

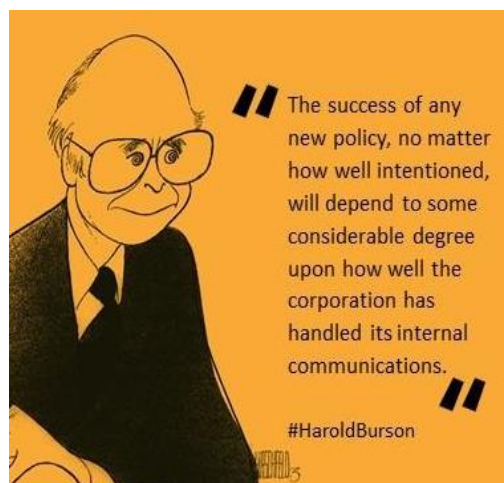
KvK 28111562

Bezint eer ge print

Bijlage: Aanbevelingen wet op variabele pensioenuitkeringen

**Reactie van Ferm-in-pensioenen
op de consultatie van
Wet Variabele pensioenuitkeringen**

Nieuwegein, 16 augustus 2015

Inhoud

Samenvatting.....	5
Inleiding.....	6
Hoofdstuk 1: Doelstelling van nieuwe wetgeving.....	7
Hoofdstuk 2: Aanbevelingen	8
2.1 Communicatie naar de deelnemer.....	8
2.2 Uitvoering van nieuwe pensioenproducten.....	9
2.2.1 Nieuwe pensioenproducten	9
2.2.2 Kosten per deelnemer	10
2.2.3 Partnerpensioen	10
2.2.4 Deeltijdpensioen	10
2.2.5 Fiscale wetgeving	11
2.2.6 Moment van shoppen voor pensioen	11
2.3 Succesfactor van de nieuwe pensioenproducten	12
Hoofdstuk 3: Conclusie.....	13

Samenvatting

Ferm-in-pensioenen, een consultancy organisatie met een sterke focus op de pensioenuitvoering, heeft zich gebogen over het wetsvoorstel variabele pensioenuitkeringen. Onze conclusie is dat de denkrichting van de voorgestelde wetwijziging in lijn is met de ontwikkelingen en trends vanuit de maatschappij. De nieuwe wetgeving sluit beter aan bij de behoefte van de deelnemer. Het wetsvoorstel faciliteert meer eigen beheer van pensioengeld. De deelnemer krijgt meer keuzemogelijkheden, waarbij hij minder afhankelijk is van de stand van de financiële markten op het moment van pensioneren. Om deze keuzemogelijkheden te kunnen benutten is het belangrijk dat de deelnemer goed geïnformeerd is over de keuzes en bijbehorende consequenties. Heldere, transparante informatie naar de deelnemer is van essentieel belang. Het onderwerp communicatie over dit product wordt verder niet uitgewerkt in de memorie van toelichting. Ons advies is om dit integraal mee te nemen in de wetsaanpassing en hiermee te borgen dat de gevolgen van de wetsaanpassing uitlegbaar zijn. De deelnemer kan alleen een gedegen keuze maken indien hij beschikt over duidelijke en transparante informatie.

Naar onze mening zou het wetsvoorstel alleen de kaders moeten stellen voor meer keuzevrijheid op pensioneringsdatum. Het is aan de pensioenuitvoerders om vervolgens, binnen deze kaders, de nieuwe pensioenproducten inhoudelijk vorm te geven. Het is voor uitvoerders lastig om complexe regelingen, waarvan veel voorwaarden vanuit de wet zijn opgelegd, te implementeren. Onze aanbevelingen zijn om deze redenen gericht op het simplificeren van de voorgestelde wetwijziging.

Inleiding

Deelnemers die in de tweede pijler pensioen opbouwen lopen verschillende risico's tijdens de opbouw van het pensioen. Deze opbouw kan plaatsvinden in verschillende type pensioenovereenkomsten. Het wetsvoorstel variabele pensioenuitkeringen gaat over zowel premie- als kapitaalovereenkomsten.

In de premieovereenkomst dragen de deelnemers vóór de pensioendatum de beleggingsrisico's en op de pensioendatum het renterisico. In het huidig regime worden deze risico's, inclusief het langlevensrisico, op de pensioendatum overgedragen aan een pensioenverzekeraar waarbij de risico's worden verdisconteerd in de hoogte van het in te kopen pensioen. De historisch lage rente op dit moment heeft een verlagend effect op de hoogte van het in te kopen pensioen.

De afgelopen jaren zien we in het Nederlands pensioenstelsel de tendens dat deelnemers steeds meer individuele risico's dragen. De deelnemer krijgt meer flexibiliteit en keuzemogelijkheden binnen de pensioenregeling. Maar de verschuivingen gaan gepaard met meer risico's. In lijn met de Pensioenwet is in deze ontwikkeling essentieel dat de deelnemer goed geïnformeerd is over de keuzemogelijkheden. Zodat hij weet en begrijpt waar hij voor kiest.

In deze reactie zullen we vanuit onze ervaring en visie op de uitvoering van pensioenregelingen aanbevelingen doen op het wetsvoorstel. Wij zijn gespecialiseerd in het vertalen van wetswijzigingen naar de inrichten en het uitvoeren van de pensioenadministratie. Onze reactie is gericht op de door ons voorziene problematiek rondom de invoering van de voorgestelde wetswijziging. Hierbij maken wij een onderscheid tussen de uitvoerbaarheid van de pensioenproducten en de beleving van de deelnemer.

In het volgend hoofdstuk analyseren we de wetgeving vanuit de beoogde doelstelling. Vervolgens vindt u in hoofdstuk 2 onze aanbevelingen en in het laatste hoofdstuk de conclusie.

Hoofdstuk 1: Doelstelling van nieuwe wetgeving

Het wetsvoorstel speelt in op een gerichte vraag vanuit de pensioenmarkt. De wet mikt op meer flexibiliteit en keuzemogelijkheden bij aankoop van pensioen voor deelnemers met een premie- en kapitaalovereenkomst. Dit is wenselijk omdat in de huidige regeling de pensioeningangsdatum een vrij rigide moment is voor omzetting van het opgebouwd pensioengeld. Vooral met het huidige renteniveau kan dit systeem erg nadelige gevolgen hebben voor deelnemers.

De gedachtegang dat de deelnemer meer aan de knoppen mag zitten, en daarmee zelf invulling kan geven aan het opgebouwde pensioen op de pensioendatum, is positief. Wij waarderen dan ook dat het kabinet oog heeft voor deze problematiek. De keerzijde van meer flexibiliteit is dat de deelnemer zelf meer risico draagt. Meer risico bij de deelnemer is op zich geen probleem, als hij hierover goed geïnformeerd wordt.

De communicatie naar de deelnemers wordt vormgegeven in de wet pensioencommunicatie. In de voorstelde wetswijziging variabele pensioenuitkeringen bemoeit het Kabinet zich niet met de communicatie en refereert slechts naar de wet pensioencommunicatie. Wij zijn van mening dat het voor een heldere uitvoering van de pensioenproducten van groot belang is duidelijke communicatie naar de deelnemer te borgen. De wet variabele pensioenuitkering kan naar onze mening daarom ook niet onafhankelijk worden gezien - en beoordeeld - van de wet pensioencommunicatie.

Hoofdstuk 2: Aanbevelingen

Onze aanbevelingen betreffen de uitvoering van de nieuwe pensioenproducten die ontstaan. De communicatie rondom de wetgeving wordt apart behandeld. Als laatste wordt er gefocust op de succesfactor van de nieuwe pensioenproducten.

2.1 Communicatie naar de deelnemer

De deelnemer is steeds meer zelf 'aan de knoppen'. Deze flexibele manier van omgaan met pensioen past in een maatschappelijke trend, en ondersteund wordt door de beschikbaarheid van internet-technologie. Wat centraal moet staan in deze ontwikkeling is dat de deelnemer goed geïnformeerd een keuze kan maken. De deelnemerscommunicatie is belangrijker dan ooit! En dit vraagt aandacht voor het stellen van duidelijke kaders middels wetgeving, transparante inrichting van de pensioenuitvoering én het organiseren van toezicht rondom deze communicatie.

In het wetsvoorstel zijn de randvoorwaarden gecreëerd voor nieuwe pensioenproducten. Rondom de communicatie naar de deelnemer is echter nog weinig wettelijk geregeld. Wij adviseren dan ook om dit op te nemen in een verbreding van de wet pensioencommunicatie.

In de opbouwfase ontvangt de deelnemer jaarlijks een UPO met het opgebouwd pensioen. Op de UPO wordt ook een pensioenindicatie gecommuniceerd en schept daarmee verwachtingen bij de deelnemer. Om aan deze verwachtingen te kunnen voldoen is het dan ook noodzakelijk dat de rente die gehanteerd wordt voor de pensioenindicatie op de UPO in lijn is met reële verwachtingen voor de pensioenaankoop.

Op de pensioendatum kan de deelnemer kiezen welke pensioenproducten hij afneemt, met een vaste of een variabele uitkering. Om de juiste keuze te kunnen maken dienen de offertes bij pensioeningangsdatum vergelijkbaar en transparant te zijn. Transparantie in de kosten bij de uitvoerder is hierbij zeer relevant, omdat dit juist de parameters zijn waar de marktpartijen op concurreren. Als de deelnemer wil shoppen bij verschillende uitvoerders of verzekeraars, moet de offerte dusdanig transparant zijn dat de deelnemer ze kan vergelijken.

Aanbevelingen t.a.v. Communicatie naar de deelnemer:

- ***In het wetsvoorstel de verbreding van de wet pensioencommunicatie integraal meenemen. Hiermee wordt geborgd dat de wetsaanpassing daadwerkelijk uitlegbaar is aan de deelnemer.***
- ***De uitvoering van het nieuwe pensioenproduct en met name de communicatie rondom dit product moet helder, simpel en transparant zijn.***
- ***Pensioenindicatie op de UPO niet baseren op een rente met een duration van 25 jaar, zoals nu het geval is. Hanteer een regel waarbij de rente en duration realistisch zijn voor de deelnemer met het oog op diens leeftijd op de pensioendatum.***

2.2 Uitvoering van nieuwe pensioenproducten

2.2.1 Nieuwe pensioenproducten

In het huidige regime is het alleen mogelijk om op de pensioendatum bij een verzekeraar het pensioen in te kopen. In de nieuwe wetgeving wordt ook aan PPI's de mogelijkheid gegeven om een uitkeringsproduct aan te bieden. Dit zorgt voor een verandering in de markt qua aanbieder van uitkerings- en pensioenproducten. Als nieuwe partijen de markt betreden is het belangrijk duidelijkheid te verschaffen over de kaders waarbinnen de nieuwe producten zich kunnen bewegen. De wetgeving moet helder zijn in de doelstelling van de nieuwe pensioenproducten. De concrete invulling van de nieuwe producten zou de wetgever over kunnen laten aan de aanbieders op de markt. De wetgever zorgt dan voor de randvoorwaarden waaraan de pensioenproducten moeten voldoen.

Aanbevelingen t.a.v. Uitvoering van nieuwe pensioenproducten:

- ***Houdt de wetgeving rondom de nieuwe pensioenproducten zo simpel mogelijk. Schep in de nieuwe wetgeving vooral randvoorwaarden voor de marktpartijen zodat deze nieuwe pensioenproducten op de markt kunnen brengen, zonder dat in het wetsvoorstel al het pensioenproduct is vormgegeven.***

2.2.2 Kosten per deelnemer

De uitkeringsfase wordt ingewikkelder en duurder door de nieuwe wetgeving. Op dit moment wordt er op één moment, de pensioendatum, een vaste en levenslange uitkering vastgesteld. In het nieuwe regime wordt dit breder ingericht, men kan voor een meer volatiele pensioenuitkering kiezen. Door de bredere inrichting wordt periodiek de pensioenuitkering opnieuw vastgesteld. De uitvoerder moet zijn uitkeringsproces aanpassen. Er zijn meer handelingen te verrichten in het proces. Bovendien wordt de communicatie met de uitkeringsgerechtigden veel intensiever. Naar verwachting zal dit de kosten doen stijgen.

Aanbeveling t.a.v. Kosten per deelnemer:

- ***Laat uitvoerders duidelijk zijn over de kosten. Deelnemers moeten weten welke kosten worden verwerkt in het pensioenproduct, zodat hier bij de keuze voor een aanbieder rekening mee kan worden gehouden.***

2.2.3 Partnerpensioen

In het wetsvoorstel wordt alleen voor het Ouderdomspensioen keuzemogelijkheden voorgelegd bij de uitkering. Wij zijn van mening dat niet alleen bij de pensionering er behoefte is naar meer flexibiliteit maar dat er ook bij een uitkering aan een nabestaande keuzemogelijkheden kunnen worden aangeboden. Immers, dezelfde issues voor het Ouderdomspensioen spelen zich ook af bij een uitkering aan de nabestaanden.

Aanbeveling t.a.v. Partnerpensioen:

- ***De wetgeving niet uitsluitend richten op het Ouderdomspensioen, maar om ongelijkheid in pensioensoorten tegen te gaan ook het Partnerpensioen hierin meenemen.***

2.2.4 Deeltijdpensioen

Een onderdeel van flexibilisering in het pensioenstelsel is de keuze voor deeltijdpensioen. Deelnemers kunnen gedeeltelijk met pensioen gaan voor de naderende pensioendatum. Men kan daardoor meer individuele keuzes maken ten aanzien van de pensionering. In de nieuwe wetgeving rondom variabele pensioenuitkering zijn wij de mogelijkheden van deeltijdpensioen niet tegengekomen. Het zou goed zijn als ook vanuit de premieovereenkomst er de mogelijkheid is om met deeltijdpensioen te gaan.

Aanbeveling t.a.v. Deeltijdpensioen:

- ***Keuzemogelijkheden omtrent deeltijdpensioen in combinatie met doorbeleggen na pensioendatum meenemen in de wetgeving.***

2.2.5 Fiscale wetgeving

In het huidige fiscale regime is er een duidelijk verschil tussen vóór en na de pensionering. Indien de deelnemer steeds flexibele keuzes heeft ten aanzien van de pensioenopname uit zijn pensioenkapitaal zijn ook de fiscale gevolgen soms vrij (on)gunstig. Het kan nooit het doel zijn om de pensioenpot alleen vanwege fiscale aspecten anders in te richten dan gewenst. De 100%-toets bij ingang van pensionering wordt door de nieuwe wetgeving heel lastig om uit te voeren. De fiscale toets op de pensioenregeling zelf zou al genoeg moeten zijn om de fiscale grenzen te bewaken.

Bij het invoeren van nieuwe pensioenproducten is het erg relevant de deelnemer niet ineens met verassingen te confronteren. Daardoor is het ook nodig dat de fiscale wetgeving er rekening mee houdt dat de deelnemer meer risico's draagt (hetgeen ook tot een hogere uitkomst kan leiden) indien de deelnemer kiest voor een variabele uitkering.

Aanbeveling t.a.v. Fiscale wetgeving

- ***Afschaffing van de fiscale 100% -toets op de pensioendatum. Hiermee wordt de pensioenuitvoering voor de nieuwe producten, maar ook voor de huidige bestaande pensioenuitvoering belangrijk verlicht.***

2.2.6 Moment van shoppen voor pensioen

In de nieuwe wetgeving blijft het keuzemoment voor de deelnemer op de pensioendatum. Dat is het moment waarop de deelnemer een keuze maakt voor een vaste of variabele pensioenuitkering. De vraag is of bij individueel doorbeleggen, of bij eerder toetreden vanuit individueel beleggen tot een collectiviteit, er nog een logisch "shop-moment" is aan te wijzen.

Aanbeveling t.a.v. Moment van shoppen voor pensioen:

- ***Goede overweging of de shop-keuze bij een keuze voor variabele uitkering in het wetsvoorstel moet worden opgenomen. Ook hier speelt dat uitvoerbaarheid in het oog moet worden gehouden.***

2.3 Succesfactor van de nieuwe pensioenproducten

Het kabinet heeft in 2009 een pensioenknip-maatregel getroffen om de eerder beschreven problematiek van renterisico op de pensioendatum te verzachten. De maatregel in 2009 werd gezien als een noodoplossing voor de groeiende problematiek rondom een historisch lage rente. Het nieuwe wetsvoorstel is gericht op de langere termijn. Om het voorstel succesvol te kunnen introduceren in het Nederlandse pensioenlandschap is een heroriëntatie van de pensioenknip van belang. Immers, een herhaling is niet wenselijk.

De voornaamste reden waarom geen gebruik is gemaakt van de pensioenknip:

- Achteraf geen substantiële wijziging van de rente, dus geen voordeel bij een pensioenknip;
- Advisering rondom de pensioenknip was niet eenduidig;
- Het gebruik maken van de pensioenknip bracht extra uitvoeringskosten met zich mee.

Het is gewenst dat het nieuwe pensioenproduct slaagt in de markt.

Aanbevelingen t.a.v. Succesfactor van de nieuwe pensioenproducten:

- ***Laat ruimte voor concurrentie op de markt waardoor de uitvoeringskosten beheersbaar blijven.***
- ***De pensioenaanbieders zelf nieuwe en uitvoerbare producten op de markt laten brengen.***
- ***Schep simpele maar duidelijke regels omtrent advisering en informering van de deelnemer over de nieuwe keuzemogelijkheden.***

Hoofdstuk 3: Conclusie

De ontwikkelingen in de pensioenmarkt kenmerken zich door meer flexibele mogelijkheden. Deze tendens biedt individuele mogelijkheden in pensioenkeuzes en maakt het pensioenstelsel toekomstbestendig. Ferm-in-pensioenen erkent ook dat de deelnemer tot een bepaalde mate beschermd moet worden als het gaat om pensioengeld. Deelnemers houden zich niet dagelijks bezig met 'het inkomen voor later'. Iedereen is gebaat bij een pensioenstelsel waarbij er doordachte flexibele mogelijkheden zijn voor de deelnemer. Daar biedt deze wetgeving ruimte voor met duidelijke verruiming van de keuzemogelijkheden bij pensionering.

Vanuit onze kennis en ervaring in de pensioenuitvoering adviseren wij om bij de inrichting van de wetgeving de deelnemer centraler te stellen. De keuzemogelijkheden moeten duidelijk en helder zijn voor de deelnemer. Het kabinet kan dit faciliteren door simpele, duidelijke en heldere randvoorwaarden te schetsen voor de uitvoerders van de nieuwe pensioenproducten. Met name de communicatie rondom de pensioenverwachtingen is heel belangrijk. Het pensioenproduct moet voor de deelnemer goed te begrijpen zijn.

De uitgangspunten en doelstellingen die het kabinet wil bereiken met deze wetgeving passen in de maatschappelijke trend naar meer verantwoordelijkheid leggen bij het individu. Over de uitvoerbaarheid en eventuele neveneffecten hebben wij aanbevelingen gedaan, om te bereiken dat de deelnemer de geboden keuzemogelijkheden ook optimaal kan benutten.